

2 oktober de eerste Tek Tok late night

Thema: privacy, check je profiel

Christian van't Hof¹

Best spannend, zo'n eerste aflevering. Komen er wel bezoekers? Want het is toch een nieuw idee, een praatprogramma over informatietechnologie. Kun je eigenlijk wel leuk gaan doen, met live muziek, VJ en bar over een serieus onderwerp als privacy? Jawel, het Paard van Troje zat met 146 bezoekers behoorlijk vol. Het ging er soms hard aan toe in de discussies, vooral als het publiek meedeed, maar uiteindelijk was het toch vooral erg gezellig. De bezoekers kregen een keur aan privacyproblemen: van irritante reclames en ijverige opsporingsdiensten, tot identiteitsfraude en verkeerde risicoprofielen.

We begonnen met marketing. Want volgens vele publieksonderzoeken heeft de Nederlander vooral daar last van als het gaat om privacy. "Die gebruikersovereenkomsten, die je ongelezen aanklikt, daar staat toch in: we verzamelen alles van je, verkopen het door aan iedereen en als het mis gaat is het je eigen schuld?" "Nee" stelt **Diana Janssen**, directeur van de Dutch Dialogue Marketing Association en legt rustig uit dat aanbieders in online diensten niet zomaar alles mogen eisen in hun gebruikers overeenkomsten. Daar zijn regels voor en je kunt als consument daar ook een klacht over in dienen. En dat je banners krijgt over producten die je net op een andere site hebt bekeken, dat komt door cookies, kleine tekstbestandjes die ze achterlaten op de je computer. Die kun je ook wissen. De DDMA heeft er ook een handleiding voor uitgebracht "Grip op reclame". Goed geregeld zou je zeggen. Alleen wel jammer dat de meeste sites uit Amerika komen en daar gelden natuurlijk andere regels.

Daarom over naar de grote jongens: Google en Facebook. **Peter Olsthoorn**, heeft over beiden een boek geschreven: "De macht van Google" (2010) en "De macht van Facebook" (2012). Hij is kritisch, maar niet expliciet voor- of tegen deze grootverbruikers van onze persoonsgegevens. Hij bewondert Brin, Page en Zuckerberg, maar stelt ook kanttekeningen bij de ongebreidelde groei van de online diensten. Google weet inderdaad zo'n beetje alles over ons en daar kan de Amerikaanse overheid, middels de Patriot Act, ook gebruik van maken. Daar zijn ze ook open over. Facebook minder, maar die moet het misschien nog leren. Maar als je je voorstelt wat ze met al die data zouden kunnen, valt het eigenlijk nog mee hoe goed het gaat. Misschien komt de ellende nog...

Actueel is natuurlijk Project-X, oftewel de Facebookrellen die volgden toen een meisje uit Haren per ongeluk niet alleen haar vrienden, maar ook vrienden van vrienden uitnodigden. De dames van de **Digiraad**, reageerden vrij nuchter: "Tsjja, bij alles wat je post moet je kijken aan wie je dat stuurt". Dat de privacyinstellingen van Facebook steeds veranderen, daar zijn ze inmiddels wel aan gewend. Wat wel verassend is: tot 16 jaar staat alles standaard op privé, daarna alles op publiek. Daar moet je wel even rekening mee houden. Onder de mensen die Tek Tok late night op Facebook hadden geliked, had ook niet iedereen alles goed afgedekt. De bezoeker met het meest open profiel bleek een oud-politiemedewerker te zijn. Hij werd getrakteerd op een exemplaar van "De macht van Facebook".

¹

Ook onderweg worden we natuurlijk gevolgd. **Simon Hania**, Privacy Officer van TomTom en **Sergej Katus**, voormalig Privacy Officer van NS, kwamen uitleggen wat je kunt doen met navigatieapparatuur en smartcards. Bij de OV-chipkaart zijn er inmiddels waarborgen. De NS ziet wel 16 nummerreeksen in- en uitchecken, maar herkent alleen degenen die een abonnement hebben en niet hebben aangegeven dat zij dat zij niet gevolgd willen worden. Bij een zogenaamde opt-out is het de vraag is of dat wel een echte keuze is. Maar goed, zo mag het. NS werd wel dit voorjaar door het CBP op de vingers getikt omdat ze ook e mail adressen van houders van anonieme kaarten gebruikte voor marketing. Dat was een foutje. Zullen ze niet meer doen. Maar wat nu als er iets ernstigs gebeurd in de trein, een aanslag ofzo, bij wie moet de politie dan zijn? Dan moeten dus de data van de centrale database van Translink en die van vervoerder worden samengevoegd. Dat mag alleen voor specifieke gevallen en onder strikte voorwaarden.

Met een TomTom volg je de satellieten en niet andersom. Het bedrijf biedt echter ook actuele verkeerinformatie en moet dus weten waar gereden wordt. Dat klopt, maar ze zien alleen hoeveel auto's er rijden en hoe hard. Niet wie daarin zit. De politie heeft daar ook niet zoveel aan. Alleen als ze een kastje in handen hebben, kunnen ze er wat mee door het te onderzoeken. Real time tracken via TomTom is er dus niet bij voor de dienders. Dat kunnen ze veel beter doen via de GSM masten. Op de vraag wie bekend was met wettelijke voorschriften op het gebied van dataretentie - waarin wordt aangegeven dat data over wie, waar met wie is verbonden bij bellen, internetten en betalen, 6-12 maanden bewaard moet worden - gingen er maar weinig handen in de lucht. Nee, dat wist het publiek nog niet.

Dat je mobiel nog wel je grootste verrader is, toonde **Brenno de Winter** aan in *De Kraak van de maand*. Hij noemde het signaal van zijn laptop "KPN" accespoint en ja hoor: het merendeel van de mobieltjes logde automatisch via hem in op het internet. Vervolgens kon hij redelijk precies aanwijzen wie wat zat te doen: "Jij twittert, jij zit te What's Appen en er zit hier ook iemand muziek te luisteren via Spotify..." Er ging een schokgolf door de zaal. Ook de korte reportage waarin Brenno de Tweede Kamer binnen komt met een Duitse namaak-identiteitspas was vermakelijk, vooral omdat hij er vervolgens met een echte pas niet meer in kwam. De beveiligingsbeambten wisten gewoon niet wat ze met hem aan moesten. Ook volgende maand doet Brenno weer de *Kraak van de Maand*.

De ellende met persoonsgegevens werd gaandeweg de avond opgevoerd. **Dimitri Tokmetzis**, schrijver van *De digitale schaduw* (2012) vertelde hoe foute profielen leiden tot verkeerde beoordelingen. Niemand van de aanwezigen kende Experian. Toch kent deze marketonderzoeker ons wel: ze beheren een miljard profielen van mensen, over wat je koopt, of je schulden hebt en dat op postcode, maar soms ook op naam. Als het goed is, kun je ook zelf die data opvragen, via hun site. Moet je wel een kopietje van je paspoort meesturen. Toch kan dat lonen, want je zult maar geen hypotheek krijgen omdat de vorige bewoner die niet tijdig heeft betaald... **Maria Genova**, schrijfster van de bestseller "Man is stoer, vrouw is hoer" is momenteel bezig met een nieuw boek over identiteitsfraude. Een van de mensen die ze daarvoor interviewde was een man die in opdracht van banken, advocaten en overheidsdiensten gegevens over burgers verzamelde, waar zij zelf niet bij mogen. Best heftig.

Maar ook legaal gebeurt er veel waar je zo je vraagtekens bij kunt zetten. We keken samen naar een korte reportage van de Haagse pandbrigade, die 20.000 panden inspecteerde op uitkeringsfraude, scheefwonen, hennepeteelt en andere vergrijpen. Tokmetzis licht toe welke databases werden gekoppeld om tot de risicoprofilering te komen: Gemeentelijke Basisadministratie, UWV, Belastingdienst, meldpunten, ga zo maar door. De vangst: 216 fraudeurs. Dat is toch net iets meer dan 1%...

Goed, we betalen dus met onze persoonsgegevens voor gratis online diensten, verkeersinfo en een gevoel van veiligheid. Soms gaat het mis, maar meestal gaat het goed. Nog wel. Maar waar wordt Tek Tok late night dan zelf van betaald? Inderdaad, de gegevens van de bezoekers: wij vertellen hun een verhaal en zij komen op video. Niet voor marketing of veiligheid, maar bewustwording. Ze hoeven geen toegang te betalen omdat er gelukkig veel organisaties in Nederland zijn die het gewoon belangrijk vinden dat het goed gaat met de informatiesamenleving.

Partner van deze eerste aflevering was ECP, Platform voor de Informatiesamenleving. Directeur **Arie van Bellen** kwam tot slot nog even vertellen wat hij er van vond. Kort, want er moest natuurlijk wel geborrelt worden. Met live muziek van de huisband Power to the Pipo. En dat het soms ook leuk is dat iemand ongevraagd iets persoonlijks van je publiekelijk maakt, bewees Sergej Katus. We hadden op YouTube een filmpje van hem gevonden waar hij prachtig saxofoon speelde. Toen moest hij natuurlijk ook het podium op om mee te spelen. Het werd laat en we kijken terug op een geslaagde avond. Vanaf nu, elke eerste dinsdag van de maand weer.

Chris van 't Hof
Presentator Tek Tok late night
www.tektok.nl
[@tektoknl](https://twitter.com/tektoknl)
dinsdag@tektok.nl